

פרוטוקול מס' 5/ג'

מישיבת ועדת הפנים
שהתקיימה ביום ג', כ"ד בכסלו תשי"ד
- 1.12.53 (בשעה 8.45)

חברי הוועדה:

- ב. חת - יו"ר
ע. אוסף
א. אליסר
ד. הכהן
א. כלפון
ר. בסתוני
ח. מיגורי-כהן
ט. פרלסטיין

מוזמנים:

חה"כ רפאל - ראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית.
מר סי - מנהל אגף שירותי העליה וההתאזרחות
במסדר הפנים.
מר סויאל - המנהל הכללי של מסדר הפנים.

נוכח:חסרי:

- ג. סועדי
ס. הלל
ט. חזני
א. פרי

סדר-היום:

- א. שובות.
ב. פרידה מחבר-הכנסת ד. הכהן שנתמנה שיר
ישראל גבורסה.
ג. העזיבה שהארץ לצמיתות (הצעה לסה"י שהועברה לוועדה).

א. שונות

פותח את הישיבה.

היו"ר נ. חת:

ברצוני לסטור קודם-כל כי קיבלנו מכתב מסר
המסטרה, מר ב. שיטרית, הטעביר אל הוועדה את העתק מכתבו של המפקח הכללי
בענין העתון "999", כדלקמן:

"בתשובה למכתבך 9/9-3467 מיום 25.9.53 והצירופים
אליו, הנני להודיעך, כי למיטת בצעני את החלטות ועדת הפנים על ניתוק
זיקתו של העתון למסטרה, בכך שאין קציני מסטרה מטפלים יותר בעריכתו,
וכיום הוא ערוך בידי אזרחים ומתפרסם בו, כי הוא נועד עבור סוטרי
ישראל".

אינני רואה בזה תשובה על הנקודות שהחלטנו עליהן.
אנו דיברנו על אוסף חומר לפירסום הנעשה בידי סוטרם

ח. מיגורי-כהן:

ועדת הפנים,
1.12.53

זר.

ולא בידי אזרחים ואינני יודע אם הטלים "אין קציני מטרה סטפלים יותר בערצתו כיום" פירוט, שטור-סטרה - כן.

הינ"ר נ. חת:

אני חושב שיש בתשובה זו כדי לספק את כל החלטותינו בנדון, וזאת אני מביא לידיעתכם. אשר לביצוע הדברים למעשה, הרי הוועדה לא צריכה לעשות, ואינה יכולה לעשות יותר מאשר עתה: הוציאה מסקנותיה והודיעה עליהן למטלה. איננו יכולים לסטט ועדת חקירה, אלא לסלוח תשובה זאת לראש המטלה שתפקידו לתאם את עבודת הסרים במטלה. כל חבר החושב כי הדבר לא בוצע - יוכל להביא שאילתה בכנסת, או בוועדה, ולעורר את הבעיה. זו זכותו.

ה ו ח ל ט:

לסלוח את החלטות הוועדה בענין העתון "999" ואת תשובת סגן המטרה לראש המטלה.

ב. פרידה מחה"כ ד. הכהן, שנתמנה ציר ישראל בבורמה.

הינ"ר נ. חת:

אבקש את סליחת סר רפאל על אשר גזחה את דבריו לזמן קצר, מאחר שחבר-הוועדה הוותיק, חבר-ועדת הפנים עוד בכנסת הראשונה, בא להיפרד מאתנו.

אני רוצה לאחל לטר הכהן, היוצא בסליחות חסונה טאר, בכיוון בלתי-רגיל, סזרחה, הצלחה בתפקידו. הוא, אשר ראה תמיד את ועדת הפנים כאחת מוועדותיו האהובות, רכס נסיון במשך שנים הרבה בעבודתו הציבורית בסדה הסלטון הסוניציפלי, בהיותו חבר-עיריית חיפה מאז 1927, זמן אשר יש בו בוודאי, בתנאי ארצנו, כדי ללמד נסיון רב. ברצוני לציין בהזדמנות זו אף את השתתפותו ועבודתו בוועדה זו אשר היו פלוות תמיד חום והתלהבות הסציניות אותו. לא פעם הביע את דעותיו והסקפותיו הכלליות, לאו דווקא המפלגתיות, ועזר לחברי מפלגתו ולוועדה בחיפוש דרכים.

כפי שכתב לי סר הכהן, רצונו לוטר לחברי הוועדה סלרם, לכרך את עבודת הוועדה אשר אהב, והוא סקווה שיקבלוהו חזרה עם הכנסת הסליטית. בזה אין כל ספק ואם אתה רואה את תפקידך לתקופה קצרה - הריני בטוח שניפגט.

אני חוזר ומאחל לחבר-הוועדה ד. הכהן בספי ובטם כל חברי הוועדה דרך צלחה ופוריה ומילוי תפקידך בנאטנות והתלהבות הרגילים לך. צאתך לסלום וסובך לסלום.

ד. הכהן:

רצוני להודות לידידי הטוב סר חת, ולומר לכם שאני אהב את הוועדה הזאת, ורואה אותה כחסונה מאד ראטית-כל מפני שאינני יודע עוד ועדה שיש בה אפשרות ללא להבליט את הפילוג המפלגתי בבעיות בהן היא מטפלת, אם בענין עליה, עניני עתונות, עניני הסיעוטים, עניני טועצות מקוטיות, וכו'. אין אלה בעיות מפלגתיות בולטות ואין עוד ועדה אשר יכולה בסידה כזאת לטפל ביחסי ציבור בארץ, שאנו כל-כך זקוקים להם, ובוודאי שיטנה עוד אפשרות לפתח את עבודת הוועדה בטטח זה.

אני מסוכנע שוועדה זו תוכל לגלות אינציאטיבה בתחיקה, תוציאו את הטועצות המקוטיות לדרך הסלך, ואלה הם איחוליי. כן אין בעיה אשר טודריכה כל-כך את מנוחתי, ומנוחת חברים רבים בכנסת, כבעיית הסיעוט הערבי, שטין באום אופן לזלזל בהם. ברצוני להזהירכם לבל תישטט בעיה זו טידכם ותעבור לטיזו ועדה אחרת. אין להטאיר את הטיפול בידי ועדת חוץ ובטחון, כי זוהי בפירות טאלה פניטית חסונה, ולא כל-כך מטובכת, אלא בלתי-טטופלת, ואת הסטכות הזאת חייבת ועדת הפנים לתבוע לעצמה.

אני מאטער על טאני נוסע - לא לאטריקה, כי אם לבורמה, מולל טני סקווה לחזור וטא עטדתי תרטה לי מחזור לכנסת ומטטיך

ועדת הפנים,
1.12.53

זר.

אני טודה לכם בעד החברות הטובה. אני טודה גם
למזכירת הוועדה. (בפרד בלחיצת-יד סכל החברים ועוזב את הישיבה).

ג. העזיבה מהארץ לצמיתות (הצעה לטה"י שהועברה לוועדה).

היו"ר נ. חת:

לפני כשבועיים, ב-11 לנובמבר, הועלתה בכנסת
על-ידי חבר-הכנסת רפאל הצעה לסדר-היום על בעיית
עזיבת יהודים את המדינה לצמיתות. הכנסת, לאחר שסטעה את הטעיה ואת תשובת
שר הפנים, העבירה את הבעיה לדיון בוועדת הפנים. ביקסתי, לפי הנוהג
המקובל, את חבר-הכנסת רפאל להיות נוכח בשעת הדיונים בשאלה זו, מה גם
שהוא מוסחה בשאלה זו.

אודה לשר רפאל אם יסמיע דבריו והצעותיו בנידון.

י. רפאל:

חושבני שאין צורך לדבר על עצם השאלה, עד כמה היא
מוקת סכל הבחינות. כדי לתאר את התמונה העגומה
בשטח זה מסרתי, בדברי הקצרים בכנסת, כמה מספרים, אשר שר הפנים חשבם
אמנם לסופרזים וכי שלא בצדק הם עלולים לזרוע בהלה בציבור. מבחינה
זו עלי לציין שאף מספרים אלה לא סטרו את התמונה האמיתית והסצב הוא
הרבה יותר גרוע. בדרך-כלל קשה לנו גם כיום לקבוע את מספר היורדים
המדוייק ולכן צריך הייתי להיאחז באומדנות, אומדנות מוקטנות על-פנת
שלא לעורר בהלה כלפי חוץ. קשה לנו לקבוע את מספרם המדוייק של היורדים
מכמה סיבות: ישנם אנשים אשר אינם מציינים בבקשת היתר-היציאה את סטרת
נסיעתם האמיתית. ישנם כאלה אשר מבקשים היתר-יציאה לחו"ל לביקור קצר -
ואינם חוזרים ואילו את אמיתות עזיבתם אנו יודעים רק כעבור שנה שנתיים.
ישנם גם כאלה, והם אינם מעטים, אשר נסעו להסתלמות בחו"ל, ישבו שם על
חשבון המדינה למעשה, מבחינת הוולוטה, ועטרות פהם הסתקעו שם, הסתדרו
בעבודה, או שנשאו נשים מקומיות וכדומה. זאת עדיין איננו סביאים בחשבון.
טאידך, ישנם גם כאלה אשר הצהירו על עזיבתם אולם חזרו. היה זה בעיקר
בתקופת ההגבלות החסרות בשתן היתר-יציאה לנסיעות. גם אנשי גח"ל, עם
תום תקופת שירותם בצה"ל, ניצלו את האפשרות לחזור לארצם על-חשבון המדינה
וכעבור זמן מה באו שוב עם העולים. - שתוך כל הסיבות שהזכרתי קשה עדיין
לקבוע מספרים מדוייקים והמספרים שנקבתי בהם הנם בתחום ההסערה, אם קרובה
לאמת.

בענין זה נערך פחקר על-ידי ד"ר גיל, אחד המומחים

המוסמכים בענייני עליה, ואף הוא אינו יכול לנקוט במספרים מדוייקים.
על-כל-פנים עם סיכום המספרים עד היום, על-יסוד החומר של הלשכה לסטטיסטיקה
של המשטלה, מעריכים את מספר העוזבים את הארץ לצמיתות תוך חמש וחצי
שנות קיום המדינה ב-50.000 נפש.

העליה במספר היורדים היתה טודרגת וגדלה מאנה לשנה,
בשנת 1948 עזבו כ-1000 איש. ב-1949 כ-7000 איש. ב-1950 כ-10000, ב-1951
כ-10000. ב-1952 כ-13000. אין להניח, לפי דעתנו, שמספר היורדים בשנת
1953 יהיה קטן מזה של 1952, יתכן ואף יעלה במקצת.

אם כן המדובר הוא ב-50,000 יורדים, בערך, עד

ה-1 ליולי 1953. עלי לציין במשנה צער שבין היורדים גם ותיקים וילידי
הארץ. בשטח זה אמסור פירוט לפי 40.000 יורדים מדוייקים שלגביהם נערכה
בדיקה:

לפעלה מ-8000 יורדים הם טן העליות הקודמות
(לפני קום המדינה), וכ-4000 נולדו בארץ. טבין 4000 ילידי הארץ רק
כ-1000 הם ילדי עולים חדשים ואילו כ-3000 הם צאצאי העליות הקודמות.
מקרב 8000 היורדים טבין הוותיקים רק 125 עלו לארץ לפני שנת 1920;
350 עלו בשנים 1920 - 1929, ויתרם עלו בשנים 1930 - 1947.

בענין זה אני תמה על דברי שר הפנים בכנסת אשר

אולי שתוך אי-הבנה ופרופורציה בלתי-נכונה קיבל אחוזים שונים. על-כל-פנים
יש להצטער יותר על הוותיקים שהעולים החדשים אשר בכל-זאת נתאחזו בארץ, והם

זו.

חוסר אנושי טוב. גם העולים אינם כאלה המפגרים, אלא חוסר אנושי טוב שיש להצטרף על עזיבתו. החוסר טוב גם מבחינת הגיל, המקצוע והמפרנסים. אחוז המפרנסים בין היורדים מגיע ל-46% לעומת 39% של המפרנסים בכלל באוכלוסיה. גבוה ביחוד אחוז העובדים במקצועות חופשיים וטכניים: רופאים, מהנדסים, רוקחים, אחיות, פקידים, עובדי הובלה, בעלי מלאכה וכו'.

זה צד אחד של המטבע. צד שני של המטבע יש לו גם כן שני אספקטים: אספקט הסדינה ואספקט הגולה. החוזרים מהורים גורם הרסני במרגון העליה בכסה וכסה ארצות. הם מטייזים את ישראל, אם כי אני מוכרח לציין כי רק לאחר שלושה שבועות שדיברתי בשאלה זו בכנסת פנו אלי בעשרות מכתבים פחו"ל בהם מראים סיטני חרטה וטועקה. אבל, ישנם כאלה אשר לסם הצדקת צעדם זה מוציאים את דיבת הארץ רעה, מטייזים ידיעות כוזבות על המצב בסדינה, על הפלילות עדתיות, יחסי חברה מקולקלים, היו כאלה, שסיפרו - לא בזמן האחרון, אלא לפני שנתיים שלושה - על רעב בארץ, שהילדים אינם רואים טוקולד, חלב, חמאה, ועוד סיפורי זוועה דומים. הם היו נאלצים לעשות זאת, ביחוד בזמן הראשון, כי האוכלוסיה היהודית במקום לא ראתה בעין יפה את חזירתם. בטוניסה, לטטל, יהודי המקום כמעט ורדפו את החוזרים מתוך ניטוקי בגידה. גם בהודו נתקלו החוזרים ביחס דומה, לא רק על-ידי האוכלוסיה היהודית במקום, אלא גם על-ידי האוכלוסיה הכללית. זו היתה אחת הסיבות שבהודו לא נקלטו החוזרים מחדש. לאור כל סיפורי הבדיה האלה הייתי נאלץ להסביר לעסקניה ציוניים פחו"ל את המצב לאמיתו ולטעם את התנונה המפולפת שנוצרה לגבם.

כמו-כן מטייזים ומחללים היורדים את כבוד הדרכון הישראלי, ביחוד באירופה, שם מסתובבים אלפים עם דרכונים אלה שקיבלום מיד עם עלייתם לארץ. מאות מהם עלו לכאן רק כדי להשיג את הדרכון, כי סבלו בארצותיהם מחוסר בתיבות ומאין העודות טעם בידיהם. ומשהשיגו את הדרכון יצאו לעסקיהם הקודמים לבסות את טזלה מחדש. המסתובבים עם דרכון ישראלי מהווים בחלקם חוסר בלתי-יציב ובלתי כשר העוסק בהברחות וכדומה, ובחלקם נופלים למעמסה על הציבור מחוסר אמצעים כספיים. טעום כך ירד ערך הדרכון הישראלי פלאים ולקבל כיום ויזה הוא אחד הקשים בארצות אירופה כגון צרפת, איטליה, אוסטריה, בלגיה הולנד וכו'. ההסמכה הגיעה עד כדי כך שרק מתוך יחס אזהר לפדינת ישראל נסעו שערוריות גלויות, אם כי היו כבר מקרי התפרצויות פסוג אלו בגבולות איטליה-אוסטריה. החריף המצב בפיוחד בגרמניה שבה נמצאים כיום אלפי חוזרים מהם מאות - באורח בלתי-ליגלי. יותר מאלפים איש גנבו את הגבול לגרמניה ו-1100 איש בלבד לתוך פרנוולד. יושבים שם על חשבון הג'וינט ויתר הסוסדות המסלתיים, ואילו עתה, משרוצה המטעלה לפרק את המחנה טעום שאינה יכולה לפרנס לאורך-ימים כ-2500 איש, ביניהם חולי שחפת שנתרפאו ואחרים, והיא מחפסת פתרון לבעיה זו בסיתוף עם ארצות סונות וסוסדות בינלאומיים - אינה יכולה להקים דברה טעום שקיים זרם בלתי-פוסק מארץ-ישראל. וקראנו בזמן האחרון על חוזרים שלא הרשו להיכנס לבתי-המחנה ובכנסו לבתי-הכנסת במקום וכי בצדק חדרו השלטונות לבית-הכנסת ואסרו את האנשים. קשה לתאר את החורפה הזאת ודווקא בגרמניה. גם ליורדים לקבדה לא קלה הדרך, וגן העדן שהם חולמים עליו אינו מתגשם בדרך-כלל. חלק מהם נתקלים כבר בדרך בגלל רמאות של חברות נסיעות, וביחוד הצטיינו בזה אנשי חיפה, מאחר שנתברר להם כיהויזה איננה, אני בעצמי נפגשתי עם חוזרים פסוג זה באיטליה, אשר ביקסונוי שמחזירם לארץ-ישראל. הם אינם יכולים להסאר במקום, גם להמשיך בדרכם אינם יכולים ועל-כן הופכיה מעמסה על סוסדות הציבור, אם על הג'וינט או על סוסדות ציבור אחרים, וכל היהדות האירופאית עוסדת תחת רוטם החוזרים. במקרים כאלה, של יורדים הרוצים לחזור, אנו דנים באופן אינדיבידואלי, ועוד ארחיב על-כך את הדיבור בהמשך דברי. גם אלה אשר זכו כבר לוויזת כניסה לקבדה חתמו על אצהרה, כי ילכו שם לכל עבודה שיסלחו אליה, אם ביערות הרחוקים וכדומה. אל תדמו בנפסכם שחתימה זו דוטה לחתימת עולה לפני עלייתו לארץ-ישראל, כי הוא טוכן ללכת לכל מקום סוסדות הקליטה ישלחוהו; במקרה של סירוב ללכת למקום עבודה סטויים בקבדה נשלח העולה למאסר - מה שלא כן בארצנו. מצב היורדים לקבדה אינו טוב בדרך-כלל ומטילא הם נופלים למעמסה על הקהילות המקומיות, אשר כתוצאה מכך רוצות כבר לנכות סכומים אלה מהטגבית והתחיל סכסוך בקשר לזה. הדבר עוד עלול להגיע לידי אבטורד כזה שאנו נצטרך עוד לפרנסם מכספנו. כיום הגיע המצב עד כדי כך שיש כבר קנדיה הרוצים לחזור לארץ-ישראל ופתנהל פו"מ בקשר להוצאות.

אני פניח, כי שתוך דוגמאות טענות אלו תוכלו לתאר לכם את התסבוכת שבדבר, וכיצד זה מפרע לעליה כאשר רוב החוזרים טוציאים דיבת הארץ רעה. אנו רואים על-כן בכך אחד הגורמים ההורסיים, אנו רואים בכך סכנה שאין כדוגמתה, טכל הבחינות, לסדינה ולעם.

אגיד עוד טלה אחת ביחס לטתחרטים.

חלק גדול טן היורדים טתחרטים על צעדס זה ורוצים לחזור לארץ. אני עצטי נפגטטי בטרוקו עם ארגון יורדים טערך כינוס בקזבלוקה. טטרת הכינוס היתה לדאוג כיצד יחזרו הטתחרטים לארץ-ישראל. עלי לציין, כי התפלאתי טהחוסר האנוטי הפצויין שהיה פצוי בכינוס זה. רובס ככולס אנטיס צעירים, סירתו בצבא התגנה לישראל, לאחר הטלחטה עברו בפניציה, סולל בונה וטוסדות טסודרים אחרים. כאשר שאלתיס לפינות ירידתס טטרו תירוצים טתירוצים יוניס: אחד רצה להתחתן, טני טטעטיס טטפחתיים, סליטי כועס על אטתו, רביעי התגרש, חפטי טטום טרוח טטות נכנסה בו וכו' וכו'. בכינוס זה היו טאורגניס כ-300 יורדים ויותר. בסיכום קיבלו על עצמס עונס ברצון. (א. כלפון: טה העונס טקיבלו על עצמס?) כל אחד טהס קיבלו על עצמו לתת 5000 פראנק לקרן העליה, טכום לא קטן, כן התחייבו בטבועות, וביחס לזה יש פדי תיק אינדיבידואלי עם הנטקת הסיבות. הם קיבלו על עצמס עוד דברים טלא אפרטס עתה. אנו נעטה טטהו ביחס אליהם - בניגוד לקו הכללי - ונכריז על הלוטה חדטי חנינה בהס יוחזרו כל הרוצים בכך. אנו נאלצים לעטות צעד זה על-טנת לעורר טחדס את זרם העליה ואנו בטוחים טזה יביא תנופה חזקה בעליה.

זאת היא הטציאות הטרה טאנו, טום טוסד, לא עטינו

עד כה דבר להקלתה. ביחס לזה יש לי טורת הצעות אשר הבאתין קודם-כל בפני הנהלת הטוכנות, אולם התברר טרק חלק בידי הנהלת הטוכנות ואילו העיקר הוא בידי הטטילה. בכל אופן הרכבנו ועדה וועדה הנהלתית טה"ה ברגינסקי (טטחלקת הקליטה), דובקין, יוספטל ואני. ועדה זו הגישה את ניתוח הטצב וגם 15 הצעות טעטיות. היו בינינו קצת חילוקי דעות, כאשר הצעותי הן הרבה יותר קיצוניות. על-כל-פניס אמטור קודם את ההצעות אשר נתקבלו פה אחד. לא ארחיב את הדיבור על החלק הנוגע לצד הקליטה טלגביו הוחלט על הקמת קרנות; עזרה טצד עליית הנוער לבעלי טטפחות גדולות על-ידי טיפול בידי טטפחות הגדולות, וכו'. עיקר ההצעות הטתייחסות לטטילה הן: טלא יקבל אדם דרכון ישראלי טלא לאחר טייטב בארץ ארבע טנים. היו אנטיס אשר באו לארץ רק על-טנת לקבל דרכון ישראלי, ביחוד טאוסטריה, גרמניה, צרפת וכו', נטארו בארץ טבועיים, הגיטו בקטה לקבלת דרכון, קיבלוהו ועתה עוטיס דרכם בארצות אירופה ואחרות, טטטיצים וטפקידים את טטו. ועל הנזקים הנגרטים טכך כבר עטדתי. אם כן טטה נפטך? אדם הרוצה לטבת בארץ - יוכל להטתדר בתעודת זהות. לטה לו דרכון בכלל? אדם אשר בא לארץ וטתכוונן לבטיעה - יטע על דרכונו הקודם. אין בידו דרכון - פירוט הדבר טכוונת בוטו לטם יציאה. אם כן, זו אחת ההצעות טאני טציע לוועדה הזאת להטליץ עליה בפני הטטילה.

ביחס להיתרי יציאה. חברי טציעים, לעוטת דעתי

טהיא טאד קיצונית בטטח זה, א) היתר יציאה ינתן לטהגר בתנאי טהוכיח כי יש לו לאן להגר; ב) טייט בידיו אפטרות טיטון הגירתו; ג) לאחר טטילק את חובותיו לטוסדות הציבור הטוניס בארץ. - עוליים רביס אשר הטקיעו בהם הוצאות הדרך, הוצאות קליטה, סיכנו אותם וכו' הטטטטו, ביחוד בטנה האחרונה, בכסף ציבורי טרכטו בעיקר טטטירת הדירות כדמי-טפתח, דירות לא להם אשר קיבלו טטחלקת הקליטה, לטיטון יציאתם לחוץ-לארץ, ובוראה זו באה למנוע זאת.

אני הצעתי לעוטת זאת, כי אדם אשר עלה על חטבונו

הציבור, בכטפי הציבור ובטטאפצי הציבור, לא יקבל בדרך-כלל היתר יציאה בטטך ארבע הטנים הרטטונות לטהתו בארץ, פרט לטקרים טיוחדים לפי בידור אינדיבידואלי.

בין יתר ההצעות אנו טייהחסיס ערך רב להעברת

טפעל הטברה רציני בקרב הציבור על טצב היורדים לארצות ההגירה ועל קטייהם יש לרכז את טפעל ההטברה, נוטף על העתונות הטטפלת בטאלה זו לא מטס בזטן האחרון, בקרב ריכוזי העולים וגם בקרב הוותיקים הטטהוים אחוז ניכר בין היורדים בכלל. בענין זה הצעתי, כי הטוכנות תערוך כצדה חודש הטברה בקרב היורדים.

ועדת הפנים,
1.12.53

זו.

כן הצענו להקים ועדה ציבורית בשיתוף ארגוני העולים. בענין זה רכשנו בזמן האחרון נסיון מתוך שיתוף ארגון עולי צפון אפריקה, אשר העמיד לרשותנו שורה של עסקנים, בהתנדבות, הבאים בטבע אישי עם כל הבא אלינו, בקטר לסידורו, על-סנת לעזוב את הארץ. פעולה זו סנעה מקרי יציאה רבים ואנו חושבים שיש להרחיבה.

א. כלפון: זו היתה הצעתנו בטווע לעבר.

י. רפאל: גם ביחס ללשכות העבודה הצענו טסאו לעטות. אטנם, שרת העבודה הסיבה לי, כי באופן רטסי מספלות לשכות העבודה באנשים עד גיל 55, אבל למעטה לא כך הדברים. לאחר כירור בלשכות העבודה התברר לנו שהגיל הגבוה, ביחוד בזמנים קשים, אינו מתקבל לעבודה.

ח. טיגורי-כהן: יש מקרים /אנשים בגיל 45, הנראים פבוגרים מגילם, אינם מתקבלים לעבודה.

י. רפאל: לעומת שורת ההצעות אשר נתקבלו כבר אני מציע עתה בסוכנות להכריז על שלושה חדטי חנינה לכל היורדים. (ט. פרלסטין: על-חשבון סי?) החשבון הוא דבר לחוד. אלה שהם בעלי דרכונים ישראליים אינם זקוקים לשום אישור ותהיה קיימת לגביהם רק בעיית ההוצאות. אלה שאינם בעלי דרכון ישראלי יתכן וייפסלו מאותן ההגבלות הקיימות כיום לגבי העליה. בכל-אופן ביחס לכספים אין דאגה, גם אם יוטגו לא על חשבון קופת הסוכנות אלא על חשבון הציבור. אנו נדאג לאלה שאין בידיהם הוצאות הדרך, כפעולה חד פעמית, ואת חסיבות הדבר כבר הסברתי.

היו"ר ב. חת: האם ישנן שאלות בטרם נתחיל בדיון על דרכי הטיפול בבעיה?

א. כלפון: ברצוני לשאול: א) אם אפשר לקבל פירוט של מספר היוצאים לפי ארצות מוצאם?

ב) אם בפעולת החקירה שנערכה על-ידי הסוכנות היהודית, שאותה הזכיר טר רפאל, נידונה גם שאלת הסיסיון, פעולתו וסיועו לירידה?

ג) אם שאלת איחוד המספחות, שאלה אשר נידונה בוועדה זו, אינה מסייעת לירידה, והאם אחזה הסוכנות באמצעים כדי לפתור את בעיית המספחות המשוועות לאיחוד מזה כמה שנים, מה שיכול היה לסתום פירצה הגונה בירידה?

ח. טיגורי-כהן: אני מצטרף לשאלת חה"כ כלפון, ביחס לפעולת הסיסיון, שאלה אשר בוודאי מדאיגה את כולנו.

כן, האם ידועים למר רפאל פרטים על עזיבת ילידי הארץ - לא אלה הנוסעים לקרובים ונשארים שם, אלא אלה העוזבים את הארץ לצמיתות ומתוך הכרזה גלויה? לי ידועים מקרים של ילידי הארץ, אנשים אשר תפסו עמדות חשובות בפוסדות הפדינה, ועזבו את הארץ בהדגישם במפורט: מתוך יחס הפליה.

א. אלישר: ברצוני לעמוד על בעיית איחוד המספחות, בעיה אשר העליתי עוד לפני שנה בכנסת ואני חוזר ומעלה אותה. אני קוטר את הירידה עם העליה: כל זמן שלא נסדיר את העליה מאותן הארצות שאליהן יורדים ניצור בעיה חסורה מאד.

כן התפלאתי לטווע את הצעת חבר-הכנסת רפאל בדבר מתן דרכון ישראלי רק לאחר ארבע שנות יטיבה בארץ. אני מתנגד לכך.

היו"ר ב. חת: אני מתאר לעצמי, כי אלה הסומחים בבעיות הנדונות מבינים, כי ריפוי טחלה באמצעים מסטרתיים פועלים

הרבה פחות מאשר רפואה טובה. שאלתי היא, על-כן, אם יש לכם גם בטוח
זה הצעות קונסטרוקטיביות?

י. רפאל:

לשאלת חבר-הכנסת כלפון ביחס לארצות הברית
של היורדים: שבין 40,000 יורדים 90% הם
ילידי חוץ לארץ, שהם כ-20% ילידי פולין; 9% ילידי רומניה; 8% ילידי
טורקיה (לעומת 3% שהם טהורים בקרב כלל האוכלוסיה); 7% - ילידי גרמניה;
11% ילידי ארצות צפון אפריקה הצרפתית (טרוקו, טוניסיה, אלג'יריה -
לעומת 3% שהם טהורים בקרב האוכלוסיה); כ-8% ילידי צ'כיה והונגריה;
כ-4% ילידי אוסטריה; כ-3% - ילידי רוסיה, וכו'.

בטלים אחרות - מספר היוצאים באותה תקופה הוא
למעלה ט-75% ממוצא אשכנזי וקרוב ל-25% סיהודי ארצות הברית. בטנה
האחרונה שלא נשלמה עדיין, מסתמן שינוי מסויים ביחס זה ואחוז היורדים
מארצות צפון אפריקה ופרס - בעליה.

ביחס לפעולת המיסיון, היה דיון בענין זה.
כפי שאמרתי, היו לנו שתי ועדות: ועדת עובדים, פקידים, ועל יסוד זה
היתה ועדה הנהלתית, שם היה דיון גם בענין המיסיון. אמנם ידועים לנו
סקרים בהם הבטיח המיסיון אפשרות הגירה למצרות סטוייטות, כמו ברזיל,
ועוד, אבל זה עוד לא מהווה גורם מספיק רציני על כל פעולת הגירה;
ואי-אפשר גם להפריז בזה, גם כשנפס אחת בלבד, העוברת דרכם, יקרה לנו.

ב-חבר-הכנסת כלפון וגם חבר-הכנסת אלישר שאלו
בענין איחוד המספחות. אני מצטרף ששניהם לא נזכרו בישיבה בה הסברתי
בפירוט שאלה זו, שחלה לגביה תזוזה גדולה מאד. אמנם בעבר היו כאלה
שלפחות לנו אמרו שהם נוסעים שטום שאינם יכולים להעלות את מספחותיהם,
וזה היה במקרים מסויימים נכון, אבל חלק גדול מהם אמרו לנו כי הם נוסעים
לארגון את עליית הוריהם. על-כל-פנים אני מניח כי 70% מיורדים אלה יחזרו
לכאן. בעיית איחוד המספחות אינה מהווה כיום בעיה בטוח זה לאור התקנה
החדשה של המוסד לתיאום, כי מפרנס אחד יוכל להעלות את קרובי שפחתו
שאינם מסוגלים לפרנס את עצמם באם יסכנע אותנו בכך. (א. כלפון: שתי
בתקבלה תקנה זו?) התקנה הורחבה למעשה לפני מספר חודשים לגבי נדרסים.

לשאלת חבר-הכנסת מיגורי-כהן - בוודאי שיש
בידינו פרטים. ניטוקי היורדים שונים הם. ישנם המנסקים עזיבתם על-מנת
לבוט בקטר עם קרוביהם, בקטרי עסקים, מסיבות מספחתיות וכו'. ישנו מצל
יהודים גם יצר טבעי של נדידה. ידוע לנו, למשל, המקרה של הפרופ' רות,
שהיה פרופסור באוניברסיטה העברית בירושלים, יהודי עשיר, עם דירה
מפוארת, אשר ישב בארץ בתנאים חלוציים, עם ותיקי העולים בזמנו. הוא
ניטק את עזיבתו בכך, שהרוח הנושבת בארץ היא רוח טובניסטית יותר מדי
שאינו יכול להטלים עסה, ועל-כן חזר לאנגליה, עם מספחתו. זאת לאחר
25 שנות ישיבה בארץ.

חבר-הכנסת אלישר תמה על הצעתי ביחס לסתן דרכונים
אחרי ארבע שנים, ובאמת יש מקום לתמוה, כי אני בדרך-כלל נגד הגבלות.
אולם, במקרה זה כבוד מדינת-ישראל וגורל העליה אליה עולים מצלי על הכל.
אילו היה הדבר תלוי בי הייתי בלב תמים מצביע גם נגד סתן הימרי-יצאה
תוך תקופה זו, כי זה לרעת האנשים, לרעת מדינת-ישראל. אנשים יוצאים
לקראת סכנות בלתי-נראות להם. אני חושב שאדם החוזר לגטו בטרקט הורס
את מצבו, את מצב מספחתו בכלל, ולזה אני קורא איבוד לדעת. האם אני
פסור מהצילום? אני חושב שיש לאסור ביחוד יציאת עולים חדשים, לא מפני
סכנות הוותיקים גדולה יותר, אלא מפני שלהם שיקולים אחרים, הם מסוגלים
להעריך מצבים. והרי הדרכון הישראלי אינו הפקר. גם חבר-הכנסת אלישר
היה בחוץ לארץ וראה בפר עיניו את היחס לדרכון הישראלי. האם לזה יקרא
בכס, האם לזה יקרא כבוד, האם אנו צריכים אנשים אשר יבואו לארצנו
ויצאו ממנה על-מנת לעשות כל מיני דברים שפלים. לא! מדינת ישראל לא
נוצרה כדי לפתור את בעיית הדרכונים ליהודים היושבים בחוץ-לארץ. ואם
כן - נרחיב זאת וניתן דרכונים ישראלים לכל יהודי היושב בגלות.
כל מדינה דמוקרטית אינה נוהגת כך. באטריקה, למשל, רשאי אדם לקבל דרכון
רק לאחר חמש שנים ששהה בה. באנגליה - עשרים שנה; בגליה - חמש-עשרה
שנה, וכו' וכו'. מדינת-ישראל, לעומת זאת, נותנת מזרחות לכל יהודי
העולה לארץ, אבל לתת מזרחות ליהודי שישב בחוץ-לארץ? זאת לא היתה המטרה.

ועדת הפנים,
1.12.53

זו.

ועל-כן אני מציע בלב תמים הגבלה זו.

צדק מריחת בדבר יהודי אחד, שאמצעים
אדמיניסטרטיביים בלבד לא יתנו פתרון לבעיית החוזרים, אבל גם זה. כבר
אסרתי... שה אנו מציעים כטיפול פרוגרסיבי. אנו מציעים טיפול אישי,
אנו מציעים שתהיה ועדה ציבורית בסיתוף ארגוני העולים אשר תקיים מפעל
הסברתי. אנו יודעים מתוך ניסיוננו במסח זה, כי בסידורים לא כל-כך קשים
אפשר לסבוע את הירידה, בכידה מסוימת, אבל אני מוכרח להגיד כי לדבר
זה גם צד שני של המטבע - שהוא ייהפך לסכנת סחיטה: אם לא תתנו - ברד.
עלינו לראות גם צד זה אשר עלול להיות איזה לוחץ שאונה מאד בידי אנשים.
על-כן, החלטנו, מצדנו, לספל ביורדים באופן אינדיבידואלי, להקים קרנות
להלוואות, להקל על משפחות פרובות ילדים על-ידי הכנסתם למוסדות עליית
הנוער, הצענו הסברה, והסברה רצינית. אני מאמין שהסברה עוזרת. הסברה
הנעשית בסיתוף פעולה עם ארגוני העולים מארצות שונות, ואני מסליץ על
פעולה זו אשר בוודאי תשא פרי. ביחס לזה החלטנו רק אנחנו על עזרה כספית
לארגון עולי צפון אפריקה שפעולתו חשובה במסח זה.

כמובן שגם דרכים אחרות יכולות לעזור לצמצום הירידה.
עלינו לבטל את הנוהג הנפסד בלשכות העבודה הדואגות לאנשים עד גיל 45.
אולי צריך להקים על-יד העיריות איזה מוסד או ועדה, אשר תספל במיוחד
במקרים קשים, ויש בוודאי אפשרויות גם בידי הממשלה. בכל אופן צריכים
בענין זה להיות שלובים אמצעים אדמיניסטרטיביים ופעולה הסברתית, אשר
יחד יהוו פעולה קונסטרוקטיבית.

א. כלפון: ביחס לעליית צעירים, נאמר לי פעם על-ידי מר קול,
כי פעולה זו סבלה מחוסר סדריכית. נשאלת איפוא השאלה
מדוע אין דואגים לטורכים במסח מביאים לארץ טאות ואלפי צעירים?

י. רפאל: כל מפעל עליית הצעירים נמצא עכשיו בסלב של מסבר
מפאת חוסר מועדים לעליה. בין הראשונים היו למעלה
מ-1500 ילד במסגרת זו שחלקם נקלט בקבוצים וחלקם בצבא. עכשיו, נמצא
לזה פתרון ובטבוע חנוכה, אם אינני טועה סחר או סחרתיים, מתקיים פתיחת
סחנה מיוחד בעין זיתים ליד צפת, בסיתוף עם הגדנ"ע, עם מטרד הבטחון,
וכל הצעירים אשר יבואו יכנסו לסחנה כזה, יקבלו בו הדרכה ויטבו בו זמן
סדורים. אנו מתכננים הקמת עוד סחנה ליד סג'רה, כך שאם יהיה סיתוף
פעולה מצד מטרד הבטחון ומספיק סדריכים סן הגדנ"ע-בזה נפתור את הבעיה.

א. אלישר: לדעתי, צדק מאד מה רפאל, שובעבשאלת הדרכון.
אנו הספלנו במו ידינו את ערך הדרכון הישראלי
בעבר, גם שהיה בלתי יפה ובלתי סתאים בחיצוניותו וצורתו. ערך הלסה
פסה הראשון היה בכל זאת רב יותר, היינו מתגאים לעבור אתו גבולות.
ואילו עכשיו הולך ויורד ערכו, לאור המצב אשר תיאר מר רפאל
וללא כל ספק יש הצדקה לזה. אבל, אם לא נביא בחשבון את מצבו הסיוחד
של עם ישראל הרי נחטיא את המטרה, כי ארבע שנים הם למעלה סכוח האפשרות
להוציא זאת לפועל והסיבה פשוטה: עמנו הוא עם אשר אינו קטור, לע-ת-עתה,
בארצו בלבד, לדאבון לבנו. הייבין העולים לארץ אין כמעט יהודי אחד
סקטרינו עם משפחתו, רכושו, עסקיו ולפעמים עתיהו אינם קטורים עדיין
בגולה. אם כל יהודי, אשר יש לו בונה פידה קטרים כאלה יוכנס למסגרת צרה
זה של ארבע השנים, כלומר, לא תהיה בידו אפשרות לצאת לחוץ-לארץ מתוך
תקופה זו, הרי גם אם יהיה העולה הכסר ביותר ירצה לברוח ככאן, ובזה
נחטיא את המטרה.

מכסימום של שנתיים ישיבת קבע בארץ הוא
לדעתי הגבול שעם ישראל יכול לדרוש מכל בניו. יותר מזה אין לשאול
ולדרוש. גם זאת, בתנאי שתהיה ועדה ציבורית, או רשות אשר הנוגע בדבר,
לפסור אדם במקרים מסוימים. אני מציע על-כן תיקון קטן בחוק: במקום
ששה חדשים - שנתיים. לאחר שנתיים של ישיבת קבע בארץ (פרט למקרים
סיוחדים) יקבל העולה את אזרחותו, דרכונו וכל יתר זכויותיו.

בקטר להיתר יציאה, מעטוד יחד עם כל חברי,
מאותם הטעמים שהזכרתי, על-כן מנקיים את ההסכמה הממשלתית הנוכחית. אני בעד
יציאה חופשית, טוב מפני שתטעה קביעה של העם בכאמים עדיין בחוץ-לארץ ורק

קב אחד בארץ. גם מלה היוצאים להנאתם, או שסתם נדידה דוחפת אותם
טביאים תשעה קנים לטובת המדינה, באשר כל יהודי החוזר - חוזר עם
אפקים רחבים יותר, טהם בוודאי לטובת המדינה.

אין הסדור על הוותיקים.

י. רפאל:

לגבי דידי עולה שקיבל את מזרחותו לאחר שנתיים
הריהו בכלל ותיק וחלים עליו כל החוקים במידה שווה.

א. אלישר:

אשר לפעולת ההסברה הסכרונה והסותאטת בין
היורדים, אני חושב שטמלה זו מהווה מעין כעגל קסמים שאנו בטו ידינו
יוצרים. בכון, חלק מבין 750,000 העולים לא הצליחו להתאקלם בארץ ואין
לראות בזה סכנה, אם כי זה רע ובלוי ספק יש לפצוא את הדרך הטובה ביותר.
להקלת קליטתם, וזו באמת דרך ההסברה, כפי שציינן טר רפאל. בטטח זה
אני בעל בסיון לפעטה, ואינני היחיד בוועד העדה העוסק בזאת, ישנם
עוד שנים שלוש אנשים אשר התנדבו לפעולת הסברה בקרב היורדים, ונוכחנו
לדעת כי אמצעי ההסברה ועזרה מיניסלית יכולים לשכנע חלק ניכר מן
הטועפדים לירידה להאשר בארץ. אבל, בעיה אחת שברצוני לעמוד עליה,
ודיבר עליה גם חבר-הכנסת טיגורי-כהן היא בעיית ההפליה, שאנו נתקלים
בה. חלק גדול מעולי הסורה יורדים בניסוק של הפליה. יתכן,
שבחלק זה טטטט גם טטווה, אבל בדרך-כלל פוגע הדבר בכל חלקה טובה
של המדינה בחוץ-לארץ. אספר לדוגמה על הרב טולידנו שהיה בארץ וחזר
ואילו עתה יש בדעתו להכריז על איכות האטטות היורדים. והרי הרב טולידנו
איש ציוני נכבד ויש לראות בכך אטון לסדינה.

י. רפאל: רק אטכול קיבלתי טכתב טאת הרב טולידנו בו כתב
שכל האטטות טטטע טאן בטקר יטודן, וכו'.

א. אלישר: גם בתיקי נטצאים טכתבים הטכילים שיחות שהיו לו
עם תושבי הארץ והבעת הזדעזזותו טטה טראו עטניו.
בכל אופן, אני טטח טאד לטטוע את דברי טר רפאל בענין זה.

לגבי העליה טצפון אפריקה בכלל עלינו לפצוא
דרך להעלאת אחים בצרה לפען לא נצטרך אחר-כך להכות על חטט ולהביאם
בטעת דחק, על "כנפי נשרים" ופחוטרי-כל. אני אומר דברים מלה בלב כוטב
ואינני טוצט להט און קטבת הן בטפלגתי והן בטפלגות אחרות. אינני רואה
הבנה לבעיה מייוחדת זו אשר תתקם לבטוף באחד הרזרוורים - עד שהרזרוור
של רוטיה יתבטט - היחידים שיש להעלותם עתה על טף הצרה.

אני טציע, על-כן, ללכת בכל הדרכים אשר יובילו
לטביעת הירידה מן הארץ, והסברה היא בוודאי דרך אשר לכל הדעות תועיל.
אשר לבעיית ההפליה אני טציע, טטח תקום ועדה, תינתן לה האטטרות לבחון
טה טטת בפי כל היורדים הטוענים להפליות.

ע. אסף: טבעי הדבר, לדעתי, שאנו רגיטים לבעיית הירידה
מן הארץ טפני טאנו רואים את טוד קיופה, יצירתה
ועתידה של המדינה בעליה. אבל, אם נטקיק על הענין בצורה אובייקטיבית
יותר נבין, שאין כל תקווה שתופעה זו לא תהיה תופעה-לווי בחיינו.
כיליד הארץ זוכר אני יפה יפה את הפתרחט בה ואתן לכט דוגמה טהטוטבה
הקטנה בה גדלתי, ראט טינה. בטוטבה זו היו בזמנו אולי 60 טטפחות
בטך-הכל וכיום יש לה רחוב טלם בטלבורן, רחוב טל בעלי דוכני-ירקות.
בוסף לזה טוטבה קטנה בטנטט-ייגו וכטה אנשים גם בארגונינה. בדרך כלל
ידוע, כי טטרצות עניות ישנה הגירה. קל וחומר ארץ טאנטיים באים אליה
מן החוץ. טבעי הדבר שחלק טטוים נתקלל בקטיים וטטום כך הוא טנטה פה
ולט, ביחוד יהודים שהט טטבעט עם נודד אשר עד טייהפך לעט טגובט
וטוטטט בטדטתו בוודאי יעברו דורות. גם אם נטתכל אל היטוב הוותיק
נטצט, כי אנשים אטוטריים יפה במדינה ופרנטתם טצויה בטטע, קטיים רבים
להט והט טתלונבים, טטיד טתלונבים, כי נראה להט באיזה טקום אחר עטיד
טוב יותר.

אינני טטטין כי אטטר טת התופעה הזאת לעקור בדרך
טיכנית של הגבלות בלבד, אם כי אומר טטטוט גם בטטח זה. טובן טטליו,
שבמידה טנעטה טעולה קונטטרוקטיבית בארץ - שהארץ תתפתח, טטקורות
הפרנטה יתרחבו, טטקורות הקיום יהיו יותר ניתנים להטגה - התופעה הזאת
תתטעט. אבל גם טבעי הדבר שבארץ זו, הטטוועת ליצירת טקורות פרנטה
טרווקטיביות הטוניבים דרך חלוצית, טתוך 750,000 איש טעלו לארץ,
יטט טעלו טטורה טעלי טטטייט טעלי; טטליט טלליט, טלוינות לטות. בטוטן

ועדת הפנים,
1.12.53

זו.

טכני כמעט - ירדו בטך-הכל (וחבל לנו כאוכן גם על סטפר יורדיה זה)
כ-5% - 14% חוטבני שאין לרשות תופעה זו כלבר יוצא מן הכלל. להיפך,
עטינו הרבה שלא ירדו יותר כזה.

אני חושב שהגבלות מדטיניסטרטיביות על יציאה
בוגדות את האינטרס של עליה. מרץ הרוצה להיות מרץ עליה פוכחה להיות
ליברלית ביציאה ומי-מפטר לנהל פנקסנות כפולה. הייתי מזהיר על-כן מפני
חיפוש פתרון בכיוון זה.

אין כל ספק שאני תומך בטכנה של פתרונות
קונסטרוקטיביים, היינו, שתיכנצו דרך אל טגע מישי עם כל אדם העומד
לצאת ומני בטוח שבחלק מסויים מן המקרים מפטר יהיה לסנוע עזיבת
אלה הנתפסים להחלטת רגע, או טתם לעצבנות. סיוע קל ביותר יוכל, לדעתי,
לצמצם את מסדי היציאה הזאת.

פובן טאליו שאין להגיע מכאן לסחטנות כרויקות
לכת על העקרונות היסודיים שקבענו בעניני חוק השבות וחוק המזרחות.
שאני חושב אותם לאחד ההישגים והרעיונות היסודיים שעליהם מושתתת
פר ינת-ישראל.

א. כלפון:
כדי לקבל תפונה ברורה בענין זה אני מציע לסמוע
גם את פר שי, מנהל מגף הירותי העליה וההתמזרחות
במשרד הפנים.

פר שי:
בראש וראשונה רציתי לומר כמה מליה בשאלת
המספרים, כמחר שדובר כאן על מספרים מדוייקים
או בלתי מדוייקים. אני רוצה באמת לקבוע, כי מקום הסדינה ועד עתה הגיע
מספר היוצאים את הסדינה ל-50,000 ואולי קצת למעלה מזה. אין ספיקות
בענין זה ומטב שהענינים ייראו באור זה. לעומת זאת נכנסו למרץ בשנת
תקופה כ-725,000 איש, הווה אומר שכ-7% מהנכנסים עזבו. כ-75% מקרב אלה
סעזבו את הסדינה נכנסו אליה לאחר קום הסדינה ומילו 25% מקרבם נכנסו
למרץ לפני קום הסדינה. בכדי שלא תיווצר איזו תפונה איש בה כדי להטעות
את מסדי היציאה בשנה האחרונה, ולהגדילם, ברצוני להדגיש כי מסדי היציאה
מן המרץ בשנת 1953 לא היו גדולים ממסדי היציאה בשנת 1952. היא היתה בממוצע
של 1200 איש לחודש בשנת 1952 וכן בשנת 1953, אלא שהדמיג הוא, אם יש
מקום לדמגה, שמה היתה לנו למעשה בטכך 10 החודשים האחרונים יציאה של
12000 איש ובאותה תקופה עליה רק של 9000, הרי הפרופורציה היא בלתי טווה
במטר מסדי היציאה גדלו על מסדי העליה ועל כן עיקר הדמגה נובעת מחוסר
עליה בשנה זו, שהיא שנת טטבר ראשונה.

בכלל, התופעה של יציאה מן המרץ, במסדיה הסתקבלים
על הדעת, היא תופעה בריאה ומין כדינת הגירה בעולם ומין כמעט סדינה בכלל
שאין בה יציאה. מסדי היציאה מגיעים במרצות טובות לכדי 25%, 20% ולפעמים
עד 70%. טבעי הדבר במרץ, שחלק מן העולים אינו מסתגל לתנאים החדיים כאן,
יש יוצאים הנשאים לבחורות מן החוץ והולכים אליהן ויש עוד נימוקים רגילים
ליציאה. מולי 50% מסקרי היורדיה הם סקרי יציאה, לדעתי, לגברי גורסליים
ומילו 25% הם גם כן מתוך קטיי הסתגלות לתנאים החברתיים והכלכליים,
באשר כאן מתקבצים עולים מ-69 מרצות ולא קל הדבר להסתגל לתנאי החיים
במרץ. מיבני אומר שהיציאה אינה צריכה להיות גורה לדמגה. הדמגה היא
דמגה רצינית אבל אסור לנו במיזה אופן שהוא להפריז בתנאים כיום הזה כי
הירידה היא כתוצאה מהעליה בטכך חמט השנים הללו, עליה ללא טלקניה,
עליית גלויות טלכות שחוסלו.

מה עיקר התקלה? ובטעה שמדבריה בשאלת ההגבלות
ברצוני להזהיר מאד את הוועדה שלא ללכת סקיצונית מוח לקיצוניות שניה.
ואנו בדרך-כלל אנשים שמוהבים קיצוניות. התחלנו בחוק השבות שהקנה לכל
יהודי זכות עליה למרץ; אחר-כך גם חוק המזרחות ואחר - מזרחות ישראלית
נקנית מכוח שבות, או דרך התמזרחות וכו'. ולבסוף, חוק הדרכוניס מפטר נתן
דרכון ישראלי, למי שמזרח ישראלי, שתוקפו הוא שנתיים סיוט שניתן ומילו
בסקריה מסוייקים רטמי פר הפנים לקבוע לדרכון מסוייק תקופה קצרה יותר.

אני רוצה להזהיר את הוועדה לגבי הגבלות שהיו רוצה להנהיג בחלק גדול מולי לגבי דרכונים, דבר שהיה מובן ידוע בניגוד לחוק. את התיקון יש להביא בחוק הסתמים ולא להעביר כבעד לחלון דברים אשר יכולים להוציא מבעד לדלת. ביחס להיתרי-יציאה קל עכשיו במסגרת לקבל החלטות. אפשר גם לחזור להגבלות בהיתרי-יציאה או לקבל הגבלות אחרות. מינבי שולל גם תיקון בחוק האזרחות, שהוא הבסיס לכל ומתחיל עוד בחוק הטבות. אגב, כל ההגבלות שהזכיר כך רפאל, הגבלות הנהוגות במדינות זרות, הן הגבלות באזרחות ולא בקבלת דרכונים. אין מזרח אמריקני שמינו יכול לקבל מיד דרכון. אין מזרח בלגי שמינו יכול לקבל דרכון. אחד הנורמלי הוא שיהודי בחוץ-לארץ יעלה לארץ, ללא כל כוונה להשתקע בה, שלא רק שהוא שזו מטרותו היחידה, ישהה בה שבוע ימים ויקבל אזרחות. הוא הרמטון, ואם הוא מבקש דרכון חייבים לתת לו בהתאם לחוק הדרכונים גם אם הוא עוזב את הארץ ומינו חושב שפילו לחזור אליה. בשאלה זו היה בזמנו דיון בוועדת הפנים, רוב הוועדה היה בדעה שמתן אזרחות לביטול אזרחות ישראלית שעה שאדם נשאר בחוץ-לארץ זמן ממושך ומילו המיעוט בתוך הוועדה היה בדעה שאין לבטל זאת, ומינבי יודע שהוא סה קיבלה הכליטה שאין לבטל זאת.

אני חושב כי הגיע הזמן לחשוב על ריפוי הדבר פיסודו ולא על-ידי פליטות הברזים לי לגפרי לא במסגרת החוק. ובשאלה זו אני פוכן להרחיב את הדיבור, אם ירצו בכך, בוועדה המצוטצט.

אני מקדם בברכה את כל מה שאמר חבר-הכנסת רפאל בקשר למפעל ההטבה בקרב העולים. פעולה קונסטרוקטיבית עלולה, ללא כל ספק, לטוב בעד יציאת העולים. אבל, אחד בראה לי לבפטר, ואני מצטער כי כך רפאל מינו כאן, לבוא ולתת כספים ציבוריים ליורדים על-סמך למפא"ר להחזיר לארץ. אני רוצה סטגה חסור בכך שנביא לארץ כ-300 מיליון טצפון אמריקני ועוד מיזה 200 מארצות אחרות, שיעלו לנו בוודאי כ-5000 אחרים שיקבלו עידוד סכך. אל בשלה את עצמנו. כאן תהיה אכנסטיה. מיזה קנס, מיזה עונש טטילים על היורד החוזר - זאת לא שפענו סמר רפאל. הדבר היחיד שסעתי הוא הטלת קנס של 5000 פרנק, ותו לא. סכך אני רוצה להזהיר את הוועדה: כל תעשה סטגה זה. כל הרוצה לחזור - יחזור על חשבוננו ולא סתמיכת הציבור ילך ויטייל הלוך ושוב בעולם כולו.

אשר להסמכת עם הדרכון הישראלי אני רוצה למסור מיפורמטיה על החלטת סררר הפנים בשאלה כמובנה זו. הבעיה מינה חדשה. תוכלו אף לקרוא בעתון "הבקר" שהיום את החלטת הסמללה לקיים ביקורת סררר הפנים על סקבלי דרכונים ישראלים, על-סמך שלא יבאלוהו לרעה בסהותם בחוץ-לארץ. הוחלט גם על צעדים אחרים בקשר להגבלות בסמך דרכונים, סמכך החלטות שעדיין לא סוככו סופית אבל התכנית היא בערך כזאת: (א) למסור בתיבת דרכון ישראלי לכל יהודי הנשאר בארץ ומעוניין רק להחזיקו בכיסו; (ב) לתבוע סן העוזבים את הארץ באופן זמני כרטיס נטיעה הלוך ושוב; (ג) לבדוק את חובות היוצאים משר בכנסו לארץ תוך חמס השנים האחרונות ולתבוע סידורם. סן להגביל את כוח דרכונם לתקופת שנה אחת, או פחות, לפי שיחייבו התנאים בכל סקרה וסקרה. עם תום תקופה זו לא יומרך הדרכון אלא בסקרה של חזרה לארץ. - לא בלי דמגה מיני רוצה הגבלות אלה, שולק ניכר שהיה סומנה לגבי היתרי יציאה יהא עתה סומנה לדרכונים. אנו רוצים בזה סטום פליטות. היסוד כסובן, הוא תיקון חוק האזרחות.

גם את הצעת חבר-הכנסת מלישר מיני ספיע לוועדה לא לקבל. מיננו יכולים סמדינה דמוקרטית למסור יציאה סן הארץ במסך שנתיים על עולה אשר מינו נקלט כאן. אפשר להגביל את הדרכון לזמן קצר אבל לא לכבוע את היציאה. ברור שהגבלה זו תספיע בשידה קשה על מרצות הסערב סמותן הסיבות שביטלו חלק מההגבלות בהיתרי יציאה.

היו"ר ב. חת:
קראתי היום את ההגבלות שיצאו מסעם סררר הפנים מולה מיני סוכרר להודות כי הדבר לא בראה לי סטום שזה בניגוד לחוק ובדרך-כלל מיני סמכך לכך שייעשו דברים כאלה באופן אדמיניסטרטיבי. מיני חושב מיני בינינו הילוקי דעות על כך שהירידה היא תופעת לווי של העליה. עלינו לראות את הבעיה סכל צדדיה ולא לגבי עליה סטוילית כלבד. יש להסבות את תשומת הלב להטברה אשר בכוחה לסבוע, בשידה סטוילית, תופעה זו. סן ין סורך בקביעה סועשה ציבורית בה

ועדת הפנים,
1.12.53.

זו.

יהיו באי-כח העולים, הרגובי נשים, הרגובים כלכליים - כאירות ציבורי קבוע, אשר בידו למנוע בדרך הסברה מחוז מסויים של תופעת הירידה.

אשר להגבלת מתן דרכון במסך ארבע שנים
אני מבקש להיות זהירים מאד מאד בהחלטה.

ט. פרלמנטיין:

אני מציע, כי נמריד בין הגבלות ולא נקסור את הירידה לבעיית הגבלות. אף אני חושב כי יש להגביל את מתן הדרכונים במסך חוקים יסודיים, החל מחוק הגבות וגמור בחוק הדרכונים. אמנם, יש מקרים שבתנאים או בייקטיביים עוזבים אנשים את הארץ ואין לערער על כך, אבל ישנם אנשים רבים המנצלים לרעה את רוחב לב החוקים הללו. אחת התופעות המדאגות ביותר היא, כי אדם הנמצא בארץ במסך אבוע טבועיים יכול לקבל דרכון ישראלי ולעזוב את הארץ לזמן מסוים, או לצמיתות. כאדם הקסור בענף ההארחה אני עד למה שאנו בסו ירינו גרמנו: אנשים לפאות באים לארץ לזמן קצר מאד, מסתכנים בבת-סלון רק על-מנת לקבל דרכון ישראלי, ואילו אחר-כך עוזבים את הארץ ומסטיכים בדרך שעהו בארץ אחרת.

ביחס לזה צריך, לדעתי, לחול סינוי ולא דווקא בקטר עם בעיית הירידה, יאני מציע ללכת בדרך זו הארצות המתקנות. ולהגביל את זמן קבלת האזרחות הישראלית לשנתיים, לפחות, על-מנת שהבא לארץ ייווכח עם התאקלם או לא. ורק אחר-כך יקבל אזרחותו ויתר הזכויות, כמו זכות הבחירה, ועליה דיברתי כבר במליאת הכנסת. עלינו להיות עקביים, כדברי מר. טל, ולא לחבל בעצמנו בגלל דמוקרטיה מופרזת. אני מציע, על-כן, כי הגבלת מתן האזרחות לשנתיים וחול לגבי כל החוקים הנוגעים בדבר.

ח. טיגורי-כהן:

במה שנוגע לענין ההגירה נדבר בוודאי בטעה בנדון בהצעת-חוק, אולם אינני אומר שיש לחכות עד אז. אנו עשינו טאגה חסור בזה שבכל השאל הלינו לא בתנו תנומת-לב ראוייה לתרופה המונעת, בטעה שאנו יודעים כי מדלינתנו הצעירה נבנית מקבוץ גלויות. אותם אנשים שאנו מחפשים כיום להקלפות היו לנו, אילו הלינו מקדימים תנומת לב מתאימה בזמן הנכון לאותה עליית תימן היושבת ומתנוונת עתה בעריה. הלינו בלי ספק מטיגלים, לא במעט, את הדרוש לנו בכלהסטחים וביחוד בטעם היזוק כלכלתנו במדינה. אולם, מכיוון שלא הגענו עדיהם - הם הפכו למחלה כרונית.

אנו נתקלים עתה בבעיית הירידה רק כשאנו רואים את חובון אחוזי הירידה והעליה, אולם בעיית הירידה קיימת זה סכבר כמה שנים. הלינו עדיים לכתבות בעתונים, עתוני חוץ ועתוני הארץ, על סכת הסליחיים, מכה היתה לא פחות קשה בסביל מדינת-ישראל, בסביל כבוד דרכוניה, באשר יצאו סליחיים במליחות המדינה ועשו סם רע. לזה לא נתן אף אחד את דעתו, אף מוסד לא התריע על מספר הסליחיים הגדול שהיה גדול אולי מספר היורדים כיום.

על-כן עלינו לתת דעתנו בתרופה המונעת, בטיפול אינדיבידואלי, מתוך גישה נאמנה, גישה לאומית, מתוך הבנת האיים ואז נוכל אולי לתקן את מצב אלה. אחר עלו על חובון המדינה ומסוים מה סו בליים ונשארו בסבלם ורוצים לצאת. יש כמו-כן למנוע טיפול מסרדיים וונים באנשים מסוג זה, טיפול חברות, או הפיסיון. כמוכן יש להוציא מכלל זה אנשים בעלי דרכונים אחרים, ובעלי עסקים.

לבסוף מצייין רק כי באחת המדינות חוקקו חוק המגביל קבלת דרכון לעשרים שנה ואילו העולים סם, אני יכול להבטיחכם, לא יחמסו דרך יציאה לחוץ-לארץ.

זר.

ועדת הפנים,
1.12.53

בסיכום, אני מציע לבחור בוועדת מטנה
לבעיית העזיבה מן הארץ לצמיתות.

היו"ר נ. חת:

ה ר ח ל ט:

- (א) חברי ועדת המטנה לבעיית עזיבת
הארץ לצמיתות יהיו: ההיטכ:
א. אליהר - סרכז, א. כלפון,
ח. סיגורי-כהן, א. פרי וז. רטאל.
- (ב) כמו-כן לתת את פד שי, מנהל אגף
גירות העליה וההתמזרחות בישיבות
ועדת המטנה.

הישיבות בסבוע הבא תקיימנה כפי שקבענו.

הישיבה סגורה.

הישיבה נועלה בשעה 11.00.